

Imamo občutno preveč domačih in občutno premalo tujih študentov

GOSTUJOČI KOMENTAR

Aleš Igljič
finance@finance.si

▶▶ V Sloveniji visokošolske ustanove zadnjih 15 do 20 let načrtno spreminjamo v podaljšane srednje šole, kar kaže tudi to, da se pri nas skoraj vsi dijaki, ki končajo štiriletno srednjo šolo, vpišejo na različne višje- in visokošolske ustanove.

Umetitev ljubljanske univerze na svetovni ravni

Na lestvici ARWU vidimo, da je ta hip samo Univerza v Ljubljani (UL) uvrščena med 500 najboljših univerz. Sto mest pred njo lahko najdemo dve poljski univerzi, češka Karlova univerza v Pragi pa je kar 200 mest pred UL. Zakaj? Na tej univerzi so med drugim veliko bolj kot na ljubljanski usmerjeni k tujim študentom, ki lahko poslušajo predavanja v angleščini in za to plačujejo precejšnje šolnine (<http://www.cuni.cz/UKENG-184.html>). Karlova univerza tudi nima ekonomske fakultete in fakultete za upravo, saj v Pragi obstaja tudi precej velika University of Economics, ki pa je na ARWU ni mogoče najti.

Slovenski fenomen ustanavljanja še slabšega
Ustanavljanje novih slo-

venskih univerz iz starih, raziskovalno-razvojno premalo kakovostnih visokošolskih zavodov se zdi zapravljive proračunskega denarja. Zakaj bi ustanavljal nekaj, kar je slabše od tistega, kar že obstaja? Če spremljamo kakovost novih slovenskih visokošolskih ustanov, ugotovimo, da jih večina sčasoma ne naredi kakovostnega preboja v raziskovalno-razvojni dejavnosti.

Tako večina novih slovenskih visokošolskih zavodov skoraj nima raziskovalno-razvojne dejavnosti in tako bo najverjetneje tudi v prihodnje (ekstrapolacija). Torej njihovo ustanavljanje samo slabi možnosti starih in raziskovalno uspešnejših visokošolskih ustanov. Novi visokošolski zavodi, ki se na podlagi podeljenih akreditacij financirajo iz proračunskih sredstev, se zato ne bi smeli ustanavljati le zaradi lokalnih občinskih ali pokrajinskih interesov ali izboljšanja osebnih dohodkov »potujočih« ali upokojenih profesorjev. Prav tako ne more biti razlog za ustanavljanje raziskovalno nepravilnih visokošolskih zavodov študiranje v domačem kraju.

stopnja razvitosti ne preneseta več kot dve (raziskovalni) univerzi ter nekaj neodvisnih specializiranih visokokakovostnih samostojnih fakultet in visokih strokovnih šol.

Tudi na UL bi morali občutno večji delež finančnih sredstev namenjati kakovostnejšemu študiju na tehniških in naravoslovnih fakultetah ter hkrati zmanjšati vpis študentov na ekonomskih, upravnih in družboslovnih, tako da bi na UL dosegli vsaj približno normalen delež tehničnih in naravoslovnih študentov. Ker to verjetno ni uresničljivo, je bolje, da postane UL mrežna univerza (tako kot University of California), ki bi bila sestavljena iz Tehnološko-naravoslovne, Družboslovno-humanistične ter Medicinsko-zdravstvene univerze, ki bi se financirale neposredno iz proračuna RS, kot samostojne pravne osebe z lastno davčno številko ter v skladu s potrebami in strategijo razvoja RS.

Potrebujemo več tujih študentov

K večji internacionalizaciji in raziskovalni odličnosti slovenskih univerz in vpisu dobrih tujih študentov bi pripomogla tudi uvedba predavanja v angleščini na študijskih smereh, kjer se kaže pomanjkanje kakovostnih diplomantov v RS (na primer pri študiju tehnike). Podobno kot je to urejeno v bolj razvitih državah, denimo v Nemčiji, kjer se na drugi bolonjski stopnji nemških tehniških fakultet predavanja izvajajo v angleščini, saj želijo Nemci zaposliti čim več dobrih inženirjev in naravoslovcev v svoji industriji in razvoju.

Množičnost študija nuno vodi v znižanje povprečne ravni zahtevnosti študija in raziskovalnega dela. V Veliki Britaniji se je tako že pred leti izkazalo, da povečanje deleža študentov dolgoročno ni prineslo hitrejšega razvoja države. Razumljivo, saj ima rast deleža študentov lahko pozitivni učinek samo do trenutka, ko se delež študentov

povečuje v sposobnejšem delu generacije. Ko pa se začne število študentov povečevati predvsem iz manj sposobnega dela generacije, postaja učinek take rasti števila vse bolj negativen. Trenutni delež študentov v Sloveniji precej presega njegovo optimalno vrednost. Razen seveda, če smo si v Sloveniji za zgled izbrali nekdanji kosovski model množičnega visokošolskega in univerzitetnega izobraževanja.

Na slovenske univerze se veliko mladih vpisuje le zaradi statusa študenta, ki prinaša nekatere ugodnosti. Da bi ublažili socialne stiske ob zmanjšanju števila študentov za polovico in tako dosegli približno normalen delež študentov, primerljiv tistemu v razvitih evropskih državah, se zdi dobra predlagana rešitev ministra Žige Turka, da bi vsem mladim do 25. leta podelili socialne ugodnosti, ki jih imajo sicer samo študenti, torej zdravstveno zavarovanje in možnost manj obdavčenega honorarnega dela. Naj ob tem omenim, da bodo tudi na Češkem načrtno zmanjšali delež mladine, ki se vpisuje na višje in visoke šole, vsaj približno za polovico ter vpeljali minimalne šolnine za vse študente.

Potrebujemo tudi vajence

Za konec, v Sloveniji bi morali nujno uvesti vaještvo kot kombinacijo dela v praksi ob strokovnem izobraževanju, kar poznajo v Švici, Avstriji, Nemčiji, na Danskem in Nizozemskem. Torej v najrazvitejših evropskih državah, ki imajo tudi daleč najnižjo stopnjo brezposelnosti med mladimi. Ta je približno trikrat nižja kot v primerljivih državah brez sistema vaještva.

▶ Ddr. Aleš Igljič je predstojnik katedre za osnove elektrotehnike, matematiko in fiziko na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani.
▶ Komentarji izražajo stališča avtorjev, in ne nujno tudi organizacij, v katerih so zaposleni, ali uredništva Financ.

O G L A S

manager+

Zaradi vse večje množičnosti študija nekdanji rektor švicarskega elitnega ETH, profesor Konrad Osterwalder, opozarja na potrebo po ločevanju visokošolskih ustanov na elitne oziroma raziskovalne (na katerih se od učiteljev zahteva uspešno in mednarodno primerljivo raziskovalno delo, od študentov pa zavzet študij) in preostale visokošolske ustanove, o čemer intenzivno razmišljajo in tudi ustrezno ukrepajo v drugih evropskih državah, na primer v Nemčiji in na Češkem.

V Nemčiji po novem tako izdatno financirajo predvsem nekaj izbranih elitnih raziskovalnih univerz, saj so ugotovili, da le tako lahko tudi v prihodnje zagotovijo konkurenčnost nemškega gospodarstva. Slovenska velikost (to je majhnost) in

245 uspešnih Slovencev

Pohitite, zadnji izvodi v prodaji!

Revija Managers, ki je v celoti posvečena uspešnim Slovencev, na voljo v boljše založenih prodajalnih časopisov.

Naročila na: 080 15 80 • www.finance.si/manager-narocam

O G L A S

V novi številki revije **Moje finance** preberite

Izterjave: Kaj storiti ko se računi kopičijo, denarja pa ni?

Moje finance
080 15 80
narocnine@finance.si • www.mojefinance.si

ELEMENTUM
www.zlato-srebro.si